

Rakvere Vabaduse platsi planeerimise ja Pauluse kiriku rekonstrueerimise ideelahenduse arhitektuurivõistlus

VÕISTLUSTÖÖDE HINDAMISE ŽÜRII

PROTOKOLL

Rakvere
(Kalevi Hall/Pauluse kirik)

18.08.2009

Algus kell 11.00
lõpp kell 15.55

Koosoleku juhataja: Andres Jaadla, Rakvere linnaepea
Protokollija: Kristi Torm

Osalejad: Andres Jaadla (Rakvere linnaepea), Rainer Miltop (Rakvere Linnavolikogu majanduskomisjoni esimees), Heli Kirsi (Rakvere Linnavolikogu kultuurikomisjoni esimees), Tauno Toompuu (EELK koguduse õpetaja), Mart Kalm (EKA professor), Raul Järg (Rakvere Linnavalitsuse peaarhitekt), Oliver Alver (arhitekt), Marika Lõoke (arhitekt), Erik Nobel (arhitekt), Rein Murula (arhitekt), Ülar Mark (arhitekt), Arvo Pärt (helilooja, žürii auliige)

Arhitektuurivõistluse kvalifitseerimiskomisjon, kuhu kuulusid Ain Suurkaev (Rakvere abilinnaepea), Erkki Leek (Rakvere LV projekterija planeerimisspetsialist) ja Mirjam Lukme-Suomalainen (referent-juhiabi) avas arhitektuurivõistlusele laekunud tööde pakendid ning hindas nende formaalset vastavust võistlustingimustele. Rakvere Vabaduse platsi planeerimise ja Pauluse kiriku rekonstrueerimise ideelahenduse arhitektuurivõistluse kvalifitseerimiskomisjoni 28. juuli 2009. aasta otsuse järgi kuulusid sisulisele hindamisele 136 tööd. Vastavalt kvalifitseerimiskomisjoni otsusele ei kuulunud hindamisele „Arvo spärta” ja „JASMIN”, kuna need ei vastanud võistlustingimustele.

I hindamisvoor

Žürii vaatas läbi ja tutvus hindamisele kuulunud 136 (ühesaja kolmekümne kuue). võistlustööga ning otsustas jätta edaspidisest hindamisest välja järgmised tööd, mis ei vasta kas võistlusülesandele, arhitektuurivõistluse tingimustele või ei sobi antud linnaruumi, vormistatud ebaselgelt või raskesti loetavalt, ei ole reaalselt teostatavad või ei paku välja uudset või originaalset ideed, mida ära märkida:

Kiht-kihil; PILT; vab_SQ.; TARVANPÄÄ; COCOON; SINGING GARDEN; REFRACTION; TINTINNABULI; TMRLPC; KONTEINER; GOODFIT; MUSIC PLATFORM; FRATRES; ROOF TOP; GOTHIC; TÄHEVÄLJAK; Vöölane; in pricipio; HI-FI; Modern trough classic; THE CLOUD; FLAT; SLOPE; KIHISTUS; TECTONIC QUARTET; FESTIVE FLOWS; Tintinnabuli IV; FESTIVE CITY; SIMPLE FANTASY; CITY CHURCH CONCERTHALL; rankzk; Ringing Wave; RAKVERE RENAISSANCE 1011951; SOKIFUKURA; SPIEGEL; Cubes; For the People the Bell Tolls; VARSSAVI SÜGIS; Contemporary Cultural Infill; KOLMKÕLA; KINDRED; WESTERN WALL; ETTORE; Elemental Container; RIVERBERO; RANDOM ACCESS+FORMAL PURITY; JUST LIGHT; FOREST and LAKE; KEYNOTE; FREEFOUNDRY; idgroup; K+K laboratory; BRAU; PROJECT ALFI; Muusika vägi ühendab; Freedom Continues; KALEMAAN; KUI BACH OLEKS MESILASI PIDANUD...; FROZEN TINTINNABULIS; 388883; PÄRTENON; LOOR; KIRO.

Kokku 63 tööd, edasiseks hindamiseks jääb 73 tööd.

II hindamisvoor

Žürii vaatas veelkordselt läbi hindamisele jäänud 73 tööd ning jättis edasisest hindamisest välja järgmised tööd:

THE SPOON; MA TEAN, MIDA SA TEGID EELMISEL SUVEL, ALIINA; SPATIUM COMMUNIS; LIIDE; SOUND OF SILENCE; Sounds of Air; ARVO PÄRT HULL; MALLE; SEKUNDANT; MUSIC AS ARCHITECTURE, ARCHITECTURE AS MUSIC; ULTIMA; VAIKUS; SILMATERA; Outdoor public stage; KUULUUS; LIGHTSTALACTITE; HYPER BALLAD; Two spiritual halls....; CLOISTER; I.J.A.M.T.M; Tintinnabulum; ST PAULS CUBE; PART OF ALL; SPECTRUM; perpetuum mobile; EVOLUTION; CRYSTAL Sound; CHOICE; the Tonal Center; RÄNNAK; RASA TABULA.

Kokku 31 tööd, edasiseks hindamiseks jääb 42 tööd.

III hindamisvoor

Žürii töötas veelkordselt läbi hindamisele jäänud 42 tööd ning jättis edasisest hindamisest välja järgmised tööd:

Cadenza; tintinnabuli III; COUNTERPART; FRATRES; TINTINNABULI II; MOMENT; Silence, the in-between; IF YOU LANDSCAPE'RE SO INCLINED UNITING VABADUSE SQUARE THROUGH BUILDING &; SETBACK; MNEMOSYNE; LUTHIER; SHINING; MEIE AED; Center with/out Center; edge; THE ODE; AGORA; EKVILIBRO; PIANO FORTISSIMO; Tabula Rasa; EB-EBAMAINE; The Freedom To Have It All; FÜR ARVO; Architecture as a translation of music; TEINE TULEMINE; UNO; maailma samm; vibrato; Cultural and scientific environment community; Synergy; ALLIKAS; FRATRES.

Kokku 32 tööd, edasiseks hindamiseks jääb 10 tööd.

VI hindamisvoor

Žürii töötas veelkordselt läbi hindamisele jäänud 10 tööd ning jättis edasisest hindamisest välja järgmised tööd:

ANNEX-NEXUS; VALGUSE VÄLJAK; Vabaduse TUBE.

Kokku 3 tööd, edasiseks hindamiseks jääb 7 tööd.

Žürii otsuse järgi kuulusid lõppvoorus hindamisele järgmised tööd, mille hulgast valiti välja neli auhinnalist kohta, sh võidutöö:

Neumes

KOLMNURKNE

HORTUS MUSICUS

Vile

Embav vaikus

Lighthouse

tintin`na:buli

ZÜRII LÕPPOTSUS:

Žürii otsustas jagada võistluspreemiad nelja töö vahel: tintin`na:buli, HORTUS MUSICUS, KOLMNURKNE ja Lighthouse. Žürii hinnangu kohaselt ühte võistlustööd, kus oleks nii väljak kui ka kontserdimaja terviklikult ja väga hästi lahendatud, polnud. Kuna võistluse peaesmärk oli siiski Pauluse kiriku rekonstrueerimine, otsustati siiski esimene preemia välja anda. Esikoha määramiseks otsustas žürii hääletada, kuna võidutöö valimise osas ei saavutatud konsensust. tintin`na:buli poolt anti 8 häält ja HORTUS MUSICUS poolt 3 häält.

Seega arhitektuurivõistluse tööde hindamise žürii otsuse järgi jagunevad preemiad alljärgnevalt:

I preemia tintin`na:buli
II preemia HORTUS MUSICUS
III preemia KOLMNURKNE
ostupreemia Lighthouse

ZÜRII KOMMENTAARID

ÜLDISED TÄHELEPANEKUD

- Arhitektuurses mõttes seisti kindlasti dilemma ees, kui edev võiks uus lahendus olla, st kuipalju eksponeerida ennast ja tõmmata tähelepanu uuele arhitektuurile või kuipalju jääda olemasoleva mälestise märkamatuks kaaslaseks. Dilemma seisnes ka selles, et madalam juurdeehitus ei täidaks väljaku külgi piisavalt, et väljak saaks paremini formeeruda, samas aga kõrgemad juurdeehituse lahendused varjaksid liialt kirikut ning oleksid elamule liialt lähedal. Žürii soovis näha selle dilemma tasakaalukat lahendamist, pidades paremaks töid, kus uusehitus ei tunginud vana kiriku üle domineerima.
- Ülesannet raskendasid kindlasti ka muinsuskaitse eritingimused, mis on olnud liiga karmid ja seeläbi pärssinud head funktsionaalset lahendust. Kahe kitsa galerii kaudu pole võimalik uut ja vana hoonet funktsionaalselt hästi siduda. Need tööd, kus pole nõuetest kramplikult kinni hoitud, on saavutanud parema tulemuse. Seetõttu tuleks taotleda muinsuskaitse eritingimuste muutmist lähtudes välja pakutud lahendusest. Ka kiriku krohvimise ühene keelamine oli liialdus.
- Uus hoone peaks koos vanaga moodustama ühise arhitektuurse ja funktsionaalse terviku. Paljud tööd ei pööranud tähelepanu olemasolevale kirikuhoonele, jättes selle väliselt selliseks nagu ta hetkel on. Žürii leidis, et mingisugusel kujul tornikiivrid annavad parema lahenduse kui ilma kiivriteta kirikuhoone.
- Uue hoone sissepääs võiks olla suunatud olemasoleva kiriku poole, mis aitaks moodustada ühtset, kutsuvat hooneesisest.
- Fuajee ühendus vana majaga peaks hästi toimima ning olema võimalikult avar.
- Uue juurdeehituse tööd peaks saama tehtud ilma suurte väljaku ümberehitustöödeta.
- Parim linnaväljaku lahendus tundus olevat olemasolevast väiksem nelinurkne väljak, mis suhestub Pauluse kiriku, Gümnaasiumi ja Polikliinikuga.
- Visuaalse sideme vajalikkus vabadussõja monumendiga tundub olevat ülehinnatud.
- Liikluskorraldus peaks arvestama uue väljakuga ning olema rahustatud, et paremini toetada väljakul toimuvaid tegevusi.
- Väljak peaks olema pigem roheline ala oma visuaalse identiteedi poolest võrreldes linna keskväljakuga. Paljud lahendused pakkusid välja uue keskväljaku, mida linnal vaja pole. Pigem on eelistatud just roheline ja tegevusi pakkuv väljak-linnaruum.

tintin`na:buli

- Töö võlus oma lihtsusega, mis oli parajal määral vürtsitatud arhitektuursete finessidega.
- Arhitektuurse lahenduse üldmulje on tasakaalus ja harmooniline, asetades kiriku aukohale. See on saavutatud läbi peamise juurdeehituse mahu asetamise tagaäda ning kirikuga

sobiva arhitektuurse vormi ja materjalide kasutamisega. Juurdeehituse maht ja vorm vajavad siiski täiendamist, et idee paremini ja selgemini töötaks.

- Sissepääsu juurde tekitatud nurk justkui suunab liikumist ja pilku ning tekitab kiriku ees oma elu, varjates kergelt ka kõrvalolevad elamud. Sellise lahendusega on sissepääsu ala muudetud kutsuvalt elavaks, aidates sellega kaasa väljaku tunde tekkimisele.
- Pakutud uue avaliku hoone asukoht ja maht on põhjendatud ja mõistlik ning loob sellega huvitava linnaruumi.
- Pakutud väljaku lahendus on kohati üle disainitud ning peaks edasi arenema. Võimalik on kaaluda ka teiste välja pakutud lahenduste aluseks võtmist väljaku kujundamisel. Liikluse viimine Gümnaasiumi ees maa-alla on ebarealistlik ning pole põhjendatud.
- Pakutud lahendus näeb ette kirikuhoone krohvimise, mis muudab selle vääriskamaks, elegantsemaks ja ümbritsevasse linnaruumi paremini sobivaks. Kuigi võistlustingimused ei näinud ette hoone krohvimist, jõudis žürii üksmeelsele seisukohale, et krohvimine on vajalik. Seetõttu tuleks selles osas taotleda muinsuskaitse eritingimuste muutmist.
- Realistlik töö, mis võimaldab ehitust etapiliselt korraldada.

HORTUS MUSICUS

- Arhitektuurne kontseptsioon ja lahendus on meeldiv, lihtne ja nüansirikas. Uue hoone maht ei ole liiga domineeriv. Samas meenutab see arhitektuurne lähenemine pigem eramut kui avalikku kultuuriobjekti.
- Plaanid on funktsionaalselt hästi toimivad, kuigi tulemus on saavutatud muinsuskaitse eritingimusi eirates. Saavutatud on funktsionaalselt tunduvalt parem lahendus võrrelduna nende töödega, mis jälgisid muinsuskaitse eritingimustes sätestatud ehitusala. Seetõttu tuleks edaspidi ehitusala osas taotleda muinsuskaitse eritingimuste muutmist.
- Tualalettide ja garderoobi asetamine vana hoone alla tundub ebapraktiline ja ehituslikult keerukas.
- Hea leid oli aedade sissetoomine, mis pakkus huvitavaid siseruume ja pehmendas juurdeehituse pealetungi elamule.
- Suure saali mahu vähendamine fuajee toomisega vanasse mahtu on ebaotstarbekas ja akustiliselt lubamatu, kuna sellega väheneb oluliselt saali kubatuur, mis on niigi väike. Peasissepääsu lahendamine nii uue kui ka vana maja kaudu on ebaotstarbekas.
- Väljaku loomine ilma sõiduteeta Gümnaasiumi ees on küll väga huvitav ja intrigeeriv, kuid sellest tulenev liikluslahendus, mis ei võimalda Vabaduse tn ja Tuleviku tn sujuvat ühendamist, pole reaalselt mõeldav.
- Väljaku kujundus on liiga skemaatiline.

KOLMNURKNE

- Uue ühiskondliku hoone maht on keskkonda hästi sobitatud. Samas on sellele pööratud liiga palju tähelepanu.
- Juurdeehituse lahenduse puhul tugevalt vormilisele aspektile rõhuv lahendus on funktsionaalselt halvasti toimiv, seda just publiku liikumise korraldamisel uue ja vana hoone vahel. Samas on ka lavatagune logistika liiga pikkade käiguteedega.
- Kiriku juurdeehitus arvestab maapinna langeva reljeefiga, mis on positiivne. Samas on selle hoone maht kõrval asetsevatele kortermajade liiga pealetükkiv ja lähedal.
- Puidust restide kasutamine tornikiivrite asemel ning uue ühiskondliku hoone fassaadidel on põhjendamata, tarelikkus mõjub vääriskate eestiaegsete majade kõrval odavdavalt.
- Pakutud kirikusaali akustika lahendus on huvitav.

Lighthouse

- Pakutud lahendus on julge ning erineb valdavas osas välja pakutud lahendustest.
- Välja pakutud lahendus on mõjuv ja pilkupüüdev ümbritsevas kontekstis, samas juurdeehituse fassaadimaterjaliks valitud sindel on küsitav kivist hoonete vahel.

- Sissepääsu lahendamine hoone keskosas, erinevalt teistes töödes valdavalt välja pakutud tornide koha pealt, on huvitav ja funktsionaalselt hästi toimiv. Selline lahendus on ka vana kirikuhoonet arvestav.
- Välja pakutud uus torn on küll huvitav kuid funktsionaalses mõttes küsitav.
- Välja pakutud hoonemaht (küngas) olemasoleva kirikuhoone ees on küll kontseptuaalselt arusaadav kuid visuaalselt ja funktsionaalselt väga küsitav ning töö üks nõrgemaid osiseid.
- Välja pakutud liiklusskeem ja väljaku lahendus on väga huvitav ja üks paremaid. Loodud on roheline väljak, mis suudab väljaku ära lõhkuda ning tekitada erinevaid ruume. Ühtlasi haakub see ka hästi parkide vööndiga. Samas välja pakutud uue ühiskondliku hoone paigutamine Vabaduse parki on küsitav ega ole põhjendatud.

Neumes

Poeetiline ja võluv töö. Teistsugune kui valdav osa töödest. Pakutud lahendus eeldab avarat ruumi ümber hoonekompleksi, paraku antud kontekstis seda pole. Idee on pakutud välja justkui kõrvalasuvad elamud puuduksid, paraku nad on ja jäävad sinna. Hea lahendus aga vale koha peal. Arhitekturseks ideeks on suur klaasist maht, mille sees asetsevad elegantse vabadusega asetatult järgmised ruumid. Paraku ajab selline lahendus hoone tervikmahu otstarbetult suureks. Väljak on lahendatud lihtsa puudemassiiviga, mis paneb osalt kinni vaated väljaku ääres asuvatele hoonetele.

Embav vaikus

Töö on võluv oma lihtsuses, jättes kiriku jätkuvalt dominandiks. Samas selle lihtsusega ei kaasne mõjule pääsevat arhitektuurset, visuaalset aktsenti. Juurdeehituse fassaadilahendus ja materjalivalik ei ole veenev. Kirikutornide valgusega markeerimine on küll huvitav idee kuid reaalsuses raskesti teostatav.

Vile

Töös on tugev kontseptuaalne ja kunstiline idee, millega see lahendus eristub selgelt teistest. Välja pakutud väljaku ja kiriku juurdeehituse ühendamine on küll väga terviklik idee, mis tajub suurepäraselt reljeefi, kuid liiga ebarealistlik. Kui osa sellest välja ehitamata jätta, läheb kogu idee kaduma. Kiriku algselt planeeritud silueti taastamine haakub hästi kogu kontseptsiooniga. Monument on liiga morbiidne, labürint aga formaalne kujund. Töö on jäänud ilmselt poolikuks, sest plaanidel ja lõigetel pole kasutatud arhitekturseid tingmärke (puuduvad ukSED, aknad, trepi tähised jne). Lisaks on ebaselge, kuidas on lahendatud olemasoleva kirikuhoone ja juurdeehituse ühendamine olukorras, kus need on viidud eri tasapindadele.

Andres Jaadla
Žürii esimees

Kristi Torm
Žürii sekretär